

Silkeborg c 2-2-1942

Opførelser om Familien Bjørnholt.

Peter Hansen ^(Bjørnholt) er født 1798, konfirmeret i Linaa Kirke 1814. Vedtægnen meget godt for Opførelse han var Søn af Hans Sørensen og Hustru Ane Kirstine. De ejede Gaarden Bjørnholt i Haarup pr Silkeborg, derfra stammer Slægtsnavnet Bjørnholt.

Peter Hansens Hustru Grethe Andersdatter født i Trilum Sogn ^{og Sogn} 1801, konfirmeret i Linaa Kirke. Karakter meget godt for Opførelse og Kundskaber hun var Datter af Anders Jensen og Hustru Juliana Jakobsdatter, de boede i Hede husene ved Okkerfabrikken mellem Silkeborg og Resenbro

Bjørnholtslægten. ^{Jupoldfar}

Hvornaar Hans Sørensen Bjørnholt er født ved jeg ikke, men vel om kring 1770. Han og en Broder Anders, kaldet Haarup Anders, var Koprassere i Harsens bygge to i 3 1/2 Aar. Hans var vist den ældste, dertil den stærkeste, og mest farvorne, han var gift med en Pige fra Mallerup, hvis Far ældre havde den Gaard som Peter sen har haft. Hendes ældste Broder fik Gaarden efter Faderen, men døde ugift, og var Oldefar

skulde efter Bestemmelsen have haft Gaarden.
 men den gamle i Mollerup havde en Husbestyrerinde
 som var klogere end sin Husbond, thi da han
 laa syg gik hun i Peng til ham, og bildte ham
 bagfter ind at hun var frugtommelig, idet
 hun slæppede sig ud. saa hun blev meget svær.
 Den gamle troede hende, og lavede Testamentet
 om, saa hun ene fik Gaarden. Hun giftede
 sig med en Karl ved Navn Søren Sørensen
 eller "Bette Søren." derved gik vor Oldefar Glep
 af den Arv, som han og hans Hustru var berettiget
 til.

Hans Bjørnholt lavede Træsko ligesom alle i den
 Tid her paa Eggen, det var lidt de fik for dem
 8 a 9 Mark pr Smis. (1 Mark lig 33 Pse)
 naar der saa skulde fra til Skatter og andre Ud-
 gifter blev der jo ikke noget at købe Træ for
 og derfor tog de det ofte selv. Hans Broder An-
 ders havde engang udset sig en Bøg i Svinedal,
 men da de fik den skovet blev de forstyrret
 af Skovfogden, som dengang boede i Linnæ.
 De maatte derfor flygte, og Skovfogden holdt
 Vagt i 3 Dage og Nætter. Hans og Anders var der
 ogsaa hver Nat, men den fjerde Nat kunde de
 ikke opdage Skovfogden. Saa sagde Hans:

"Jeg vil ned og se om han er i Seng," det gaar
 "ikke," sagde Anders. Jo sagde Hans, og dermed
 gik han til Linaa, bankede paa Skovfogdens
 Vindue og sa: "Nu har de Bøgen". Skovfogden
 svarede inde i Sengen. Lad dem saa da tage
 den, og det gjorde de saa.

Al Jagt og Fiskeri var strengt forbudt,
 men Hans baade fiskede og skød, det vidste
 Skovfogden og Skovridderen godt, naar de
 derfor skulde have Klapjagt, sendte de altid
 Bud efter Hans, og han kom ogsaa.

Tungang skulde der sendes en Hjort over til
 Hoffet, de gennemjagede hele Nordskoven, uden
 at se nogen Hjort, de kom ogsaa ud paa den
 Bakke som kaldes Ulvehovedet, og ned over
 Heden, tungang var der nemlig ikke andet
 en Lyng og Birkesur fra Toppen af Bakkerne
 og ned til Naage. - Derude paa Heden, hvor
 nu Skanderborgbanen gaar, stod der en Hjort
 omgivet af 12-14 Hindere, da sagde Skovridderen
 "Hvordan faar vi nu ham". Hans sagde intet,
 men gav sig til at eftersøge sin Bøsse, om der var
 Krudt paa Panden, og om Flinteskinnen var tør
 saa den kunde give Ild. Da Skovridderen
 saa det sagde han: Da vil han da vel ikke

til at skyde. - Hans svarede: "Jow a trykkes
 del & saalen et passen Moel," dermed lagde
 han an paa en kroget Gren og skød.

Hjerten faldt, og alle Kinderne løb deres Vej.

Skovridderen sagde: "Jeg tror at Hans har
 Friskud" men Hans sagde "Du kan sage ham,
 jeg vil til at gaa hjem, Siden den Tid havde
 de Respekt for Hans og hans Bøsse.

Tengang var han med mede at slaa Teng der
 hvor gl Hattens nu ligger, den Teng udfor
 var hans han havde tagit Bøsse og Meduslang
 med da det var hans Mening at fange nogle
 Aburrer i Middagspausen. Som han nu sad i en
 gammel Baad og fiskede kom Skovfogden og
 Skovridderen ridende ud i Tengen, og raabte
 ud til ham, ~~og raabte~~ at han skulde komme
 i Land og aflevere Fængsten ellers skød de
 ham: "Det gör Fvel ikke" sagde Hans, og
 samtidig raabte han hen i Bagenden af Baaden
 loy Bøssen, og spurgte: "Kender i denne,
 eller vil i smage hvad der er i den?". De
 fik travlt med at faa Hestene vendt, og
 komme afsted. - Hanses Ladning til hans
 Bøsse var 1 Haandfulk Krudt, 7 Rendekugler
 og en Paskugle til Forladning, det var

hjemmelavede Augler.

Naar Hans og Anders manglde Pengene i de første Aar, tog de hver deres Hest og red til Spaa hvor de ikke var kendt af Folk, saa red de hver sin Vej, men havde forinden bestemt i hvilken Kro de skulde møde, de vidste at Bønderne dengang samlede i Kroerne for at lase Aviserne og bagefter drøfte Nyhederne over en Kaffe punch. - Naar han der kom først havde faaet en Dram og en Taar Øl serveret kom som Regel den anden ogsaa og forlangte Øl og Brønde vin til Maden, saa begyndte den ene at udspørge den anden om hvor han var fra, og deslige, naar han saa havde faaet det at vide sagde han: „Naa du er derfra, ja saa vil jeg ikke have noget med dig at gøre, for jeg har altid hørt at det var Skidt Folk. Det blev den anden naturligvis gal over at høre, og de kom i heftigt Klammberi, nu blandede Bønderne sig i, og foreslog at de skulde forholde sig rolige og drikke Forlig, det gjorde de saa ogsaa og Kortene kom paa Bordet, de spillede Kort med Bønderne hele Natten, og red derfra i god Tomighed med 30-40 Dalere paa Lommen. Dengang var de til Marked i By med en Ko om de fik den solgt melder Historien ikke noget

om . Der var nogle Zigeunere, og en af dem var
 bleven desperat, og slog om sig til alle Sider, og
 der var efterhånden mange der maatte bide
 i Græsset som Følge af hans Slag, det saa de to
 Brødre, og Hans sagde til Anders om at holde ved
 Koen. Anders svarede: "Nj lad os holde os uden
 for dette" ja, vil du ikke holde Koen, saa
 slipper å" dermed slap han Tøjet, gik hen
 og sagde til Zigeuneren: "Vend dig til mig"
 han vendte sig da ogsaa med hovedet Næve
 men Hans var ham for hurtig, han slak Zigeu-
 neren en saa han drattede, saa fik de andre
 Lov til at slaa saa længe at Zigeuneren maatte
 krybe derfra.

Hans Bjørnholt var jo Jeger, han skød de
 sidste Vildsvin her paa Egnen. Han skød
 ogsaa en Ulo der var kommen over Isen
 fra Sverrig. Hans havde opdaget at den hver
 tredje Nat svømmede over Aaen med ved
 Snoringen hvor Økkesfabrikken har ligget,
 den bed Fæer og Ungkøeg ihjel, og hussede
 helt hen til Frisenborg, og var den paa den
 anden Side Guden aam skreffede den helt ud
 til Balsgaard. Saa en Aften, det var meget
 lyst, gik Hans ned til Aaen, og skjulte sig i en

Der. Kort Tid efter hørte han Ulven hyle og springe i Vandet, men idet den kom op paa Kanten, og rystede Vandet af sig, fik den Analdet.

Skovfogden og Hans gjorde saa til en Handel med hinanden, naar Skovfogden manglende Penge kom han op til Hans og bad ham laane sig 20-30 Daler. Hans vied sig lidt, men enden blev at han fik dem. Saa spurgte Hans:

"Hvornaar bliver du hjem, mi": "Jeg kommer ikke i Skoven de første 3-4 Dage" svarede Skovfogden. "ja saa vil jeg i Skoven, og Hans gjorde sig da som Regel godt behalt. Men engang havde Skovridderen opdagt at der var taget saa meget Ægde i Skoven saa maatte Skovfogden med ham op til Bjørnholt, da Hans saa dem kunde han nok forstaa at der var regler i Mosen, han gik da ind og lagde sig i Pungen, da de kom ind og spurgte om han havde taget Fiset svarede han: "Kij a & syg aa haae laa i flid. Daw."

De bad om Lov til at se op paa Loftet: "Ja det maa i gjorne, men a vil sej jer at Skejden er raadden da Lovtet & mitj skor, a vil nitdig i skuld fald mie aa brak Arm aa Brien, det fandt de var sandt nok og blev derfra. Hans kom sig hurtig, men han havde mange Ting som han

brød sig om at have dem til at rode i. Træet havde han ikke taget, det sad i Stoustrupps Gaard, indtil den for nogle Aar siden brændte.

Hans Bjørnholt døde i sin bedste Alder, omkring 50 Aar gammel, af Lungebetændelse.

Børnene: - Peder var den ældste, saa var der en der hed Svend, en der hed Anders, og Bertel som fik Gaarden, (han var Moderens Kældersøge) om der var flere Børn ved jeg ikke.

Da Peder var 8 Aar maatte han passe Faar og Kreaturer. de gik da løse med paa Gys Hede, der da var Lyng med smaa Pletter Græs i mellem, med nogle spredte Birke og Bømebushke, der var mange Rugorme, og Peder skar sig en Kæp, og slog ihjel af dem, men efter haanden blev de ham for mange, de ligesom løb efter ham, og han var meget bange, om Nattem drømte han om dem, og sloges med dem i Sojve, det mærkede hans Far, og han sagde til Peder: "Du er vist i Krig med Ormene." Peder fortalte da at han var bange for dem, de kom lokende en 5-6 Stykker ad Gangen med opspilet Gal, og saa slog han jo ihjel af dem: "Det maa du ikke gøre, det ender med at de bider dig, naar du nu maa gå Gang kommer derned og ser nogle, saa sig. Naar du

vil lade mig og mine være saa skal jeg lade dig
 og dine være i Jesu Navn, og saa maas du aldrig
 slaa nogen ihjel mere. Det gjorde Peder, og siden
 den Tid saa han næsten aldrig noget til Ormene
 skint han vidste de var der i Hundredvis.
 Da han var tolv Aar skød han en Svane,
 han var med Karlen efter Tra med ved Gudens
 aen, ude i Aaen laa en Flok Svaner, ved dette
 Syn kom Jegerblodet i ham i Kog, han løb til
 Løge Kiste ind ad et Vindue, Kog Faderens
 Bøsse, ud af Vinduet igen og dermed, han
 lagde an paa en Kevle og skød, Svanen var
 død, men Peder havde ogsaa nær glemt at
 rejse sig, thi han fik saadan en Lussing af
 Bøssen, at han helt tabte bevidstheden, Karlen
 maatte ruske ham, for at faa ham vaegen igen.
 De fik Svanen bjergt i Land, og lagt ovenpaa Lasset
 og Peder gik sejskolt ved Siden af Vognen, men
 oppe paa Heden mødte de Hans, og han var vred,
 han sagde til Peder, hvis Kind var valdig opsvul-
 met; "Harde du ikke faact saadan en Lussing, skulle
 a ha gi de jøn d.d va lissaa que, men no
 ka du wal blyw fra Bøssen. Der gik ikke saa
 lang Tid da saa han en Dag en Hjort der var
 ved at bedegge en hel Flok Hinder, saa vidste

Peter at Hjorten vildt i Vandet, for at svale sig,
 han sprang igen ind ad Vinduet, tog Bøssen,
 og løb ned i Barkedals til Vandkullet, han kom
 ogsaa saa pludseligt at han fik sig sat for Hjorten.
 Kom, og han skød ham, men denne Gang holdt
 han bedre ved Bøssen, saa han ingen Lussing
 fik denne Gang. Den gamle hørte at det
 var hans Bøsse, der gik af, men hvor han skulde
 finde Kræfterne vildt han ikke. Lidt efter kom
 imidlertid Peter selv og fortalte at han havde
 skudt en Hjort, da sagde Hans: "Der bliver ingen
 Raad, jeg maa ha' købt en Bøsse til dig." saa efter
 den Tid behøvede han ikke mere at kravle ind ad
 Vinduet. Bøssen fulgte ham overalt undtagen
 naar han var i Skole. Skolen laa i Hårup
 lidt oven for Gadekoret i modsat Side af Gaden.
 og det skal bemærkes her at min Odefar, var dyg-
 tig til at læse og skrive, og heller ikke daarlig til
 at regne efter den Tids Forhold. — Da han var
 konfirmeret i Linaa Kirke 18.4 begyndte han
 at lave Træsko og hjælp Faderen.
 Dengang Oymændene var samlede, spurgte hans,
 der dengang ejede Skouskrups Gaard, Naar Hans
 hvad hvad vil du give for Bakkes holt, det
 var den Jord Kristen Bertelsen nu har solgt

fra, de blev enige om 400 Daler, og Pengene
 skulde være betalt inden Juni Termin Aarét
 efter. Gaardmanden grinte, han mente det
 var umulig for Hans at skaffe de Penge,
 men Dagen før den 11te Juni mødte Hans
 og lagde Pengene paa Bordet, og bad om
 Papirerne paa Jorden. Gaardmanden havde
 da mange Undskyldninger, men Hans var
 ikke sådan at spøge med, han vilde have
 det han havde købt, og saa maatte Gaard-
 manden gaa i Tøjet, saa nödig han vilde.
 Sønnen Peder blev gift ^{med} Anders Skomagers Datter
 Crelhe Anders datter, og de fik 8 Børn. De over-
 tog da Ejendommen i Haarup efter Anders,
 han skulde have en Flue og lidt Aflegg,
 der var ingen Gulv i Stuen. Anders kørte
 da Ler til Gulvet, da han var færdig med
 dette sagde han: "Ja nu har jeg da Leret
 kørt havde jeg nu haft Vandet baaret."
 det skulde nemlig hentes nede i den neder-
 ste Ende af Bymen, men nu vilde han først
 have sig en Middagslur, imidlertid lakte
 det op til en magtig Tordin, bygge ledsaget af
 en Skjerpumpe, og det gav saa meget Vand
 at al Anderses Ler skyllede ned i Gadekaret,

saa kunde han begynde forfra.

Da Tordenen var ovre kom Peder en Sætk og løb ned over Sjys Ildede efter Aaen til, han samlede mange Gedder op, som Skjæppumpen havde spredt der.

Om Tofteraaret naar han kom hjem fra Pramsejladsen, thi han havde en Pram i Gudenaalen, som han sejlede med Fragt paa til Randers, Trø, Korn og hvad andet Folk vilde sælge. Det var et meget slidsomt Arbejde, især naar de skulde mod Strømmen med fuld Last, thi det første Skytke indtil Krisrup skulde de selv trække, da der ingen rigtig Pramsejli var.

Han havde en Ruse, han selv havde bundet, den lagde han ud et Skytke meden for Svøjleke Førgested, da var der en Nat tal han kom derned, da var den hel fuld af Aal, han lagde den atter ud, og fik igen god Fængst.

Nu skulde den vaskes og skrues og efterses for Huller, Tiden gik for ham, og det blev Aften før han var færdig, han lagde saa atter Rusen ud og fangede igen mange Aal den Nat, spise havde han ikke haft Tid til før det blev Aften, han gik da hen til en Mand der

boede et Stykke derfra, tog en Del smaa Aal med
 der fik han lidt Melk, et Par Stykker Brød og
 lidt Ost. Om Morgen derefter gik han hjem
 til Haarup. Søkken med Aalene var meget
 tung, men hjem kom han da, han satte den fra
 sig i Gangen, og gik ind til Grethe, hun havde
 været meget engstelig for ham, hun troede
 han var druknet, og hun skældte ud, fordi
 han var bleven saa lang borte. Til sidst sagde
 hun: „Og saa har Du vel ingenting fanget.“
 Peder svarede ikke noget til hendes Skælden,
 men endelig sagde han: „Der er lidt i en
 Sæk ude i Gangen, det kan du jo se lidt
 paa“ hun gik og vilde tage den ind, men
 kunde ikke løfte den, saa tog Peder den
 ind, løste op, og holdt hele Indholdet ud paa
 Gulvet. Da Grethe og Børnene saa disse store
 levende Aal, sprang de op paa Benke og
 Gole, men Peder bare lo. Saa fik de jo
 travlt med at fange Aalene, og faa dem slagtet,
 og Peder fik noget at spise.
 En anden Gang han var dernede Skød han
 en stor Fiskeørn, hvis Fjer de brugte til
 Skrivepenne. —
 Et Foraar havde de et Børn, som ikke var

døbt, og da Peder mente han snart skulde ud med Brammen sagde han til Grethe:

"Jeg vilde gerne at vi fik vort barn i Kirke inden jeg skal ud at rejse, for jeg ved, at naar jeg først kommer ud, bliver det maaske ikke det første Par Maaneder vi faar Tid." Grethe svarede: "Ja det vilde jeg ogsaa gerne, men vi har jo ikke ret mange Penge." Peder sagde da:

"Jeg tror jeg tager Lysteret og gaar ned til Aaen, det er jo først i Marts, der kunde jo godt være en Geddeleg i Vandet, han gik ned til Sejs Snevring og langs med Kanten af Aaen, der opdagede han en Leg og Stykke henne, han listede sig derhen og huggede saa Lysteret ud i dem, der var tre, og han var saa heldig at faa dem alle tre, og det var ikke Smaaafiste, den største vejede 32°, den næste 28° og den tredje 24°, de var saa lange, at da han slak Lyslegemen i Floden paa dem, og lod dem paa Natten slæbe Halerne hen ad Jorden efter ham. Nu kunde de holde Barselgilde. Karlofler havde de nok af, de manglede kun Brændevin, og den hentede Peder i Linaa Kro, og saa holdt de Gilde. Min Mor har fortalt at Ragnen blev lagt i Pandekager, og det var noget der smagte Børnene. Det var knappe Tider dengang, et Aar maatte

de give 7 Rigsdaler for en Skeppe Rug til Brød, og saa var der endda nogle Bønder, der ikke vilde sælge. Der boede en Mand paa Linaa Mark han havde meget Korn, men han forlangte 3 Mark mere end de andre, og fik saa Lov at beholde sit Korn, da han endelig kom i Tanker om at sælge var der kun Skallerne tilbage, der var gaaet nogle Gm i den som de kaldte Klander. For Min Oldfar Peder Bjørnholt spurgte ham da om han kunde føde alle sine Dyre Vinteren over med de Skaller.

Peder og Grelthes Børn kom tidlig ud at tjene, en af dem hed Hansine, hun kom ud at tjene da hun var 7 Aar, og var i den samme Plads til hun var 24 Aar, saa lang Tid er der ikke mange der bliver i en Plads muelidags. Peder Hansen Bjørnholt var født 1798 Grelthe var født 1801 i Gjern, men hendes Forældre flyttede til Haarup da hun var Barn. - - -

Det Foraar var Peder sejlet til Randers med Tra, da han kom til Ans, kom der en Bondemand og kyrede ham til at sejle til Randers med en Ladning Korn, da han kom tilbage igen skod en anden parat, og saadan blev det ved i 2 Maanedes. Peder sendte da nogle Fødevarer med en anden Pram op, og bad Pram folkene sende Bud til Grelthe at de havde lagt en Pakke til hende i Resembro

men det glemte de, saa det blev Smalhands for
 Grelhe og Børnene, men for at Folke ikke skulde
 mærke at det krøb hende, sang hun saa det gjal-
 dede hele Dagen. Saa omsider hørte hun at Peder
 var for opgaende ad Aaen, og hun gik efter
 Silkeborg for at møde ham, hun mødte ham nede
 paa Heden hvor han kom slæbende med en
 halv-Tide Flæsk, en stor Klipfisk, Kaffe og mange
 andre gode Ting, og han havde rigelig med Penge
 paa Lommen Paa Ejendommen i Haarus
 hvilede en Prioritetsgold paa 300 Daler til en
 Prokurator Hald i Laven, saa et Faraar var der
 Uthøns nede paa Lys Hede. Peder listede sig derned
 en Morgen meget tidlig, han satte sig i en Pur
 et Stykke fra hvor Hanen gik at sidde paa
 en Træ at skogge, lidt efter kom den, og et Øjeblik
 efter kom Hønen, og idet Hanen drægede Hønen,
 skød Peder, og der blev der begge to paa et Skud,
 han gik da ind til Laven og forærede Prokura-
 toren dem, derover blev han saa glad at han
 eftergav Peder 200 Daler af Gelden. Det var vist
 det bedste Skud Peder nogensinde havde skudt. —

Efter Oplysninger af P. Vosgerau. Peders Fatterson
 Patteren Hansine var gift med Henriks Vosgerau
 han var Træsko mand sidst i Silkeborg

Kavnenne paa Peder Hansen (Bjørnholt) og Hustru
 Cretke Anders datters Børn.

- Hansine Pedersdatter født 10 Februar 1828.
 Anders Pedersen — 2 December 1829 (min Bedstefar)
 Jakob Pedersen — 15 Januar 1831.
 Juliane Pedersen — 4 Novbr 1833
 Hans Pedersen — 25 Marts 1835
 Peder Pedersen — 25 April 1837
 Niels Martinus Pedersen — 25 Novbr 1839 død ung
 Ane Sjørstine Pedersen — 19 Maj 1842
 Jens Peder Pedersen — 20 September 1845.